

Udskriftsdato: 14. december 2025

KEN nr 9107 af 23/02/2016 (Gældende)

Pressenævnets kendelse i sag nr. 15-70-00883

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: 15-70-00883

Pressenævnets kendelse i sag nr. 15-70-00883

Kritisk og forkert omtale af en journalists kilde

Landbrugsavisen.dk bragte artiklen "*L&F: Artikel vildleder om kartofler og kræft*". I artiklen citerede landbrugsavisen.dk en artikel i Dagens Medicin, hvori en professor blev anvendt som kilde. Landbrugsavisen.dks gengav professorens udtalelse i en forkert sammenhæng og kritiserede samtidig, at professoren var anvendt som kilde. Pressenævnet udtaler kritik.

Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

God presseskik

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives, er korrekte. Kritik bør udvises over for nyhedskilderne, i særdeleshed når disses udsagn kan være farvet af personlig interesse eller skadevoldende hensigt. Oplysninger, som kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende for nogen, skal efterprøves i særlig grad, inden de bringes, først og fremmest ved forelæggelse for den pågældende. Forelæggelse bør ske således, at der give den adspurgte rimelig tid til at svare, jf. punkterne A. 1-A. 3.

På baggrund af etiketten til pesticidet Fenix lægger Pressenævnet til grund, at ukrudtsmidlet Fenix kan være skadeligt for mennesker, herunder oplyses det på etiketten, at Fenix er mistænkt for at være kræftfremkaldende. Ved anvendelsen af pesticidet er der retningslinjer for anvendelsen, herunder dosering, tidspunkter og arbejdsforhold for sprøjteføreren mv.

Pressenævnet lægger videre til grund, at danske kartofler hverken i 2014 eller 2015 er testet positive for pesticider over den tilladte grænseværdi.

Anvendelse af [Person B] som kilde

Landbrugsavisen.dk er medlemsavis for Landbrug & Fødevarer, hvor [Person B] er direktør. Ifølge Landbrugsavisens oplysninger har [Person B] ingen ansættelsesmæssige beføjelser i forhold til journalisten eller redaktøren af landbrugsavisen.dk. Direktørens interesse som direktør for organisationen Landbrug & Fødevarer fremgår af artiklen.

Sådan som sagen foreligger oplyst, finder Pressenævnet herefter ikke grundlag for at kritisere, at [Person B] er anvendt som kilde i artiklen.

Kommentarerne i artiklen fra [Person B]

Den påklagede artikel "*L&F: Artikel vildleder om kartofler og kræft*" offentliggjort kl. 11.15 er skrevet i forlængelse af artiklen "*Kritik af kartofler mod brystkræft*" kl. 08.23, som omtaler [Klager]s artikel i Dagens Medicin. Den påklagede artikel – og de citerede synspunkter fra [Person B] – er skrevet som et modsvar til [Klager]s synspunkter i den første artikel.

Pressenævnet finder, at påstanden fra [Person B] om, at Miljøstyrelsen ikke godkender pesticider, der er farlige for landmænd og forbrugere, objektivt ikke er korrekt. Det må dog samtidig være klart for læseren, at Miljøstyrelsen godkender brugen af pesticider, der kan være farlige for mennesker, men at brugen godkendes under betingelser, der gør brugen forsvarlig. Nævnet finder herefter ikke tilstrækkeligt grundlag for at kritisere landbrugsavisen.dk for at gengive direktørens udtalelse.

Pressenævnet finder, at de synspunkter, der gengives i artiklen, herunder citatet *"hvor er det dybest set utiltalende og udansk"* er direktørens subjektive vurderinger, og nævnet udtaler ikke kritik af landbrugsavisen.dk for at videregive dem.

Kommentarerne i artiklen om brugen af [Person A] som kilde

På baggrund af artiklen i Dagens Medicin lægger Pressenævnet til grund, at professor i mikrobiologi, [Person A], blandt andet er citeret for, at det er en *"etisk udfordring for enhver forsker, hvis man tilbydes økonomisk støtte fra den type virksomheder, der står for de miljøpåvirkninger, forskningen skal afdække."* Professorens udtalelser vedrører således de etiske forhold i samarbejdet mellem Kræftens Bekæmpelse og Lammefjordens Grøntsagslaug, hvor sidstnævnte anvender pesticidet Fenix, der mistænkes for at være kræftfremkaldende.

I afsnittet *"Dårlig kilde"* kritiserer direktør for Landbrug & Fødevarer, [Person B], valget af professoren som kilde, da kilden ifølge direktøren for Landbrug & Fødevarer udtaler sig om *"pesticider og kræft, som ikke er inden for hans forskningsområde"*, som anført på landbrugsavisen.dk.

Uanset, at det måtte være klart for læseren, at direktøren for interesseorganisationen Landbrug & Fødevarer kan være farvet af organisationens interesse, finder Pressenævnet, at landbrugsavisen.dk har tilsidesat god presseskik ved at kritisere [Klager]s kildevalg og samtidig gengive udtalelsen fra professoren i en forkert sammenhæng. Kritikken af [Klager]s kildevalg og faglighed kan være krænkende for [Klager] som journalist. Nævnet udtaler kritik heraf og pålægger offentliggørelse af nævnets kritik.

Genmæle

Det følger af medieansvarslovens § 36, stk. 1, at en anmodning om genmæle i medierne over for oplysninger af faktisk karakter, som er egnet til at påføre nogen økonomisk eller anden skade af betydning, og som er blevet bragt i et medie, skal tages til følge, medmindre oplysningernes rigtighed er utvivlsom.

Under henvisning til det oven for anførte vedrørende [Person B]s udtalelser finder Pressenævnet, at der er tale om vurderinger eller oplysninger, der ikke er egnet til at påføre [Klager] skade af betydning. [Klager] er derfor ikke berettiget til at få bragt et genmæle.

I medfør af medieansvarslovens § 49 pålægger Pressenævnet herefter den ansvarshavende redaktør af landbrugsavisen.dk at offentliggøre følgende:

”[rubrik]

Pressenævnet kritiserer Landbrugsavisen

[underrubrik]

Landbrugsavisen.dk kritiserede en journalists valg af kilde og gengav samtidig kildens udtalelse i en forkert sammenhæng. Det kritiserer Pressenævnet.

[tekst]

Landbrugsavisen.dk bragte i oktober 2015 artiklen ”L&F: Artikel vildleder om kartofler og kræft”. Artiklen handlede om et samarbejde mellem Kræftens Bekæmpelse og Lammefjordens Grøntsagslaug.

I artiklen citerede landbrugsavisen.dk en artikel i Dagens Medicin. I artiklen i Dagens Medicin blev der stillet spørgsmålstejn ved, hvorvidt det var etisk korrekt, at Kræftens Bekæmpelse modtager økonomisk støtte fra Lammefjordens Grøntsagslaug.

Planteavlerne i grøntsagslavet sprøjter deres afgrøder med pesticider, der mistænkes for at være kræftfremkaldende.

I artiklen udtalte en professor, som er forskningsleder i klinisk mikrobiologi, at det var en etisk udfordring, hvis man som forsker tilbydes økonomisk støtte fra virksomheder, der står for de miljøpåvirkninger, som forskningen skal afdække.

I landbrugsavisen.dks artikel var det udtalt, at det ikke var seriøst at bruge ham som kilde til en historie om pesticider og kræft.

Pressenævnet kritiserer landbrugsavisen.dk for at gengive professorens udtalelse i en forkert sammenhæng, der samtidig opfattes som en kritik af journalisten bag artiklen i Dagens Medicin.

Pressenævnet udtaler derfor kritik af landbrugsavisen.dk for at have tilsidesat god presseskik ved at kritisere forskeren som kilde og samtidig gengive citaterne i en forkert sammenhæng.

Pressenævnet har pålagt os at bringe ovennævnte meddelelse. Hele kendelsen fra Pressenævnet kan læses på pressenaevnet.dk”

Offentliggørelse af nævnets kendelse skal ske snarest på de af mediets platforme, hvor den påklagede artikel har været bragt. Offentliggørelse skal ske som en selvstændig artikel, der prioriteres, f.eks. med placering på en forside i mindst et døgn efter kritikens offentliggørelse.

Endvidere skal denne artikel være offentligt tilgængelig som en selvstændig artikel i overensstemmelse med prioriteringen af den påklagede artikel, og i en periode svarende til den periode, hvor den påklagede artikel har været tilgængelig.

Endelig skal der oprettes et link med teksten ”Pressenævnet har udtalt kritik af artiklen” til nævnets kendelse ved starten af brødteksten i den påklagede artikel, hvis den fortsat er tilgængelig på hjemmesiden og ikke er ændret på de punkter, hvor nævnet har udtalt kritik.

Skrifttype og layout bør svare til den opsætning, der i øvrigt anvendes af mediet.

[Klager] har klaget over artiklen ”L&F: Artikel vildleder om kartofler og kræft” bragt på landbrugsavisen.dk den 23. oktober 2015 kl. 11.15, idet han mener, at god presseskik er tilsidesat. Klagen omfatter endvidere mediets afslag på genmæle.

Pressenævnet afviste ved kendelse af 6. november 2015 i sag nr. 15-70-00879 at behandle klagen, da landbrugsavisen.dk ikke var anmeldt til Pressenævnet efter medieansvarslovens § 8, stk. 1, jf. § 1, nr. 3. Hjemmesiden blev efterfølgende anmeldt. Ved kendelse af 16. november 2015 i sag nr. 15-70-00882 besluttede Pressenævnet at imødekomme [Klager]s anmodning om at genoptage behandlingen af sagen efter anmeldelsen.

1 Sagsfremstilling

Forløbet forud for offentliggørelsen

Forud for offentliggørelsen af den påklagede artikel på landbrugsavisen.dk bragte Dagens Medicin den 23. oktober 2015 artiklen *"Kræftens Bekæmpelse samarbejder med kemisk grøntsagsproduktion"*. Artiklen var skrevet af journalist [Klager] og beskrev, at Kræftens Bekæmpelse modtager 50 øre for hvert kilo Lammefjordens Kartoffler, der sælges. Pengene går til kampagnen "Støt Brysterne".

Af Dagens Medicin fremgår følgende blandt andet:

"[...]

Et enkelt tjek af det foretrukne ukrudtsmiddel – Fenix – som [Lammefjordens] Grøntsagslaugets plantevlkskonsulent angiver som hovedmidlet, ville have afsløret det som 'muligt kræftfremkaldende'.

[...]

Vestergaard Pedersen [adm. direktør i Kræftens Bekæmpelse] siger i en mail: »Når det drejer sig om fødevarer, har vi valgt at kræve, at de som udgangspunkt skal leve op til nøglehuls- og fuldkornsmærkninger ved virksomhedssamarbejder. Det er en af Kræftens Bekæmpelses helt store opgaver at hjælpe danskerne med at undgå at få kræft. Og vi har solid evidens for, at personer, som spiser mange grøntsager, er mere sunde og sjældnere får kræft end dem, der spiser få grøntsager. Hvis man spiser mange grøntsager, reducerer man altså risikoen for at få kræft. Forskning på området viser, at denne sundhed kan opnås med såvel økologisk som konventionelt dyrkede afgrøder.«

Denne vurdering deles ikke af professor, dr. med. [Person A], der er forskningsleder i klinisk mikrobiologi ved Syddansk Universitet i Odense.

[Person A] mener tværtimod, at »der er tale om en markant etisk udfordring for enhver forsker, hvis man tilbydes økonomisk støtte fra den type virksomheder, der står for de miljøpåvirkninger, forskningen skal afdække. Med samme begrundelse afviser Kræftens Bekæmpelse jo selv at modtage bidrag fra tobaksindustrien. Risikoen er åbenlys for at bidrage til en blåstempling af den virksomhed, som betaler.«

[...]"

Til artiklen var indsat et billede af en pose kartofler, som poserne ser ud i butikkerne. På posten står blandt andet:

"Når du køber grøntsager fra Lammefjorden, hjælper du dig selv og din familie til at spise sundt.

Og når du køber denne pose, støtter du kampen mod brystkræft. "

Senere den 23. oktober 2015 kl. 08.23 blev artiklen omtalt på landbrugsavisen.dk i artiklen *"Kritik af kartofler mod brystkræft"*.

Kl. 09.29 omtalte DR Sjælland emnet på dr.dk i artiklen "*Sprøjtede grøntsager betyder penge til Kræftens Bekæmpelse*". Af artiklen fremgår bl.a. følgende:

"[...]

- Men samtidig er Lammefjorden nærmest visnet for liv efter kartoffelhøsten og fremstår som gold ørken, hvor ikke en fugl, ikke en frø og ikke et eneste græsstrå er at se så langt øjet rækker, lyder det fra miljøjournalist [Klager].

Han finder det dybt problematisk, at Kræftens Bekæmpelse modtager midler fra konventionelle kartoffelavlere, og han støttes blandt andet af professor i klinisk mikrobiologi ved Syddansk Universitet [Person A].

- Her har vi en fødevareproduktion med midler, som er potentielt kræftfremkaldende. Der skal man i hvert fald gøre sig nogle principielle overvejelser om, hvorvidt det er etisk korrekt at modtage midler fra den slags produktion, siger [Person A], som selv er medlem af Kræftens Bekæmpelse.

[...]"

Den påklagede artikel

Den 23. oktober 2015 kl. 11.15 bragte landbrugsavisen.dk artiklen "*L&F: Artikel vildleder om kartofler og kræft*". Af teksten fremgår følgende:

"Urimeligt, at kartoffelavlere får kritik for at støtte Kræftens Bekæmpelse, fordi de bruger pesticider, mener L&F.

Konventionelle kartofler fremkalder ikke kræft. Heller ikke hvis de er sprøjtet mod skimmel. Det fastslår [Person B], direktør i Landbrug & Fødevarer, med syvtommersøm på sin Facebookprofil efter at DR Sjælland har bragt en artikel, der gør det odiøst, at Lammefjordens Grøntsagslaug er med i kampagnen »Støt Brysterne.« Kartoffelavlerne støtter i den forbindelse Kræftens Bekæmpelse med 50 øre pr. kilo kartofler.

I artiklen kalder miljøjournalist [Klager] det for dybt problematisk at Kræftens Bekæmpelse modtager penge fra konventionelle kartoffelavlere, der bruger sprøjtemidler, og han får støtte af professor i mikrobiologi [Person A], som begrundet det med at kartoffelavlerne bruger midler, der er »potentielt kræftfremkaldende.«

»Selvfølgelig er de ikke det. Miljøstyrelsen godkender ikke pesticider, der er farlige for landmænd og forbrugere,« fastslår [Person B].

[Person B] hæfter sig også ved ordvalget »sprøjtegifte,« som han finder helt forkert.

»Det får det til at lyde meget slemt. Det hedder pesticider eller sprøjtemidler,« siger han.

Dårlig kilde

[Person B] undrer sig også over, at [Person A] som professor i mikrobiologi udtaler sig om pesticider og kræft, som ikke er inden for hans forskningsområde.

»Det er ikke seriøst at bruge ham som kilde til sådan en historie,« siger [Person B].

Usandt

Artiklen ender da også med at konkludere, at der hidtil ikke er fundet rester af pesticider, der er kræftfremkaldende, i konventionelle kartofler.

»Tilbage står, at man igen har fået sagt noget frækt, politisk korrekt og usandt om landbrugets brug af pesticider. Hvor er det dybest set utiltalende og udansk,« siger [Person B]. »

Forløbet efter offentliggørelsen

Den 23. oktober 2015 kl. 12.30 efter offentliggørelsen af artiklen på landbrugsavisen.dk mailede [Klager] følgende til journalisten bag artiklen:

”[...]

Se her – Fenix, der er det mest anvendte middel hos Lammefjordens Grøntsagslaug, er helt klart faremærket som ”muligt kræftfremkaldende”, så [Person B] går helt over gevind, når han påstår ”Miljøstyrelsen godkender ikke pesticider der er farlige for landmænd og forbrugere”.

Selvfølge er Fenix farligt – man kan faktisk få kræft af det.

Jeg synes, du bør berigtige denne usandhed.

[...]”

Den 26. oktober 2015 videresendte [Klager] en mail fra en chefkonsulent i Landbrug & Fødevarer og spurgte journalisten, om man på denne baggrund kunne forvente et dementi. Af indholdet i konsulentens mail fremgår bl.a. følgende:

”[...]

Fareklassifikationerne på plantebeskyttelsesmidler er udelukkende til information for traktorførerne. Forbrugeren er beskyttet via godkendelsessystemet for pesticider og efterfølgende af landmandens overholdelse af sprøjtefrister. I det høstede produkt må ikke være restkoncentrationer over en meget lav grænseværdi (MRL, minimum residual level), som for de fleste midler er sat til 0,01 mg/kg. Der føres løbende kontrol med danske fødevarer. For danske kartofler er der ingen fund over MRL, se DTU Fødevarers seneste årsrapport for 2014, <http://www.food.dtu.dk/publikationer>. Vedrørende muligvis kræftfremkaldende midler (annex 2b, WHO), så er kemiske produkter, der er klassificeret som muligvis kræftfremkaldende meget lang [...]

Journalisten svarede samme dag følgende:

”Hvis han [Person B] siger til mig, at han gerne vil dementere, så skriver vi det selvfølgelig. Jeg kan jo ikke tvinge ham til noget.

Jeg behøver vel ikke skrive en gang til, at du mener noget andet. Det er jo ikke nyt.

Jeg har henvendt mig og spurgt og han har forstået at vi taler om, at der ingen fare er ved brug efter forskrifterne. Men sådan tror jeg også de fleste læser det. ”

Til det svarede [Klager] bl.a. følgende: ”[...]

Det er ikke et spørgsmål om meninger, men om fakta. Som du selv kan læse på etiketten og som [chefkonsulenten fra Landbrug & Fødevarer] også bekræfter, er [Person B]s påstand en lodret usandhed, der kun tjener til at mistænkeliggøre mig og mit arbejde.

I betragtning af hele artiklens grove tone og med henvisning til almindelig god presseskik har jeg krav på et klart dementi. Det er ikke nok, at jeg selv har dementeret påstanden i debatfeltet – hvor jeg i øvrigt atter er blevet tilsvinet af disse besynderlige personer, der hele tiden dukker op på jeres side.

På alle seriøse medier er det redaktøren, der afgør om fejlagtige oplysninger skal dementeres – og ikke kilden. Men sådan er det åbenbart ikke hos landbrugsavisen.dk?

[...]"

Over de følgende dage foregik yderligere e-mailveksling mellem journalisten og [Klager], hvor landbrugsavisen.dk tilbød [Klager] at skrive, at han var uenig, men afviste at bringe et egentligt genmæle. Dette afviste [Klager].

Den 30. oktober 2015 bragte Landbrugsavisen.dk artiklen "*Fakta om kartofler, pesticider og kræft*". I artiklen gennemgås både [Klager]s og [Person B]s synspunkter. Af artiklen fremgår bl.a. følgende:

"[...]

[Klager] peger på, at der på etiketten til ukrudtsmidlet Fenix står, at det er muligt kræftfremkaldende. Men der er faktisk ikke fundet rester af Fenix i danske kartofler.

[...]

Risiko for sprøjtefører

Ifølge Lea Frimann Hansen, kontorchef i Miljøstyrelsen for Pesticider & Genteknologi refererer teksten på etiketten til risikoen for dem, der bruger midlerne. Altså sprøjteføreren og ikke de, der spiser produkterne.

Hvis der står Mulighed for kræftfremkaldende effekt er der en mistanke om, at stoffet kan fremkalde kræft.

»Det er en mistanke. Der kan være dyreforsøg, der peger på, at der kan være effekter, man skal være særligt opmærksom på. Når det står på den måde er det ikke så stærkt. Hvis der står »kan fremkalde kræft« er risikoen stærkere,« forklarer hun.

Derimod er grænseværdier noget, der bliver fastsat af hensyn til forbrugerne. Hvis man ikke overskrider grænseværdien for et stof, er forbrugerne på den sikre side.

[...]

Fødevarestyrelsen tester

I 2015 er der i Fødevarestyrelsens kontrol analyseret 38 prøver af danske kartofler og 16 prøver udenlandske kartofler for pesticider. I de 38 prøver af danske kartofler var der pesticidrester i 4 prøver altså hver tiende. Alle fund var under grænseværdien. Det var stoffet Pencycuron, der blev fundet, som ikke er mistænkt for at være kræftfremkaldende.

[...]

Chlorpropham er klassificeret som ”mulighed for kræftfremkaldende effekt” (for sprøjteføreren, red.)

I 2014 tog Fødevarestyrelsen 51 prøver i danske kartofler. I 37 prøver blev der ikke påvist pesticider. I 14 prøver var der pesticider under grænseværdien. Der blev fundet tre forskellige aktivstoffer af pesticider. (Chlorpropham, Pencycuron og Propamocarb.)”

Yderligere oplysninger

Det fremgår af Miljøstyrelsens database over produktetiketter, at virksomheden Bayers etikette for ukrudtsmidlet Fenix er godkendt for pakninger af Miljøstyrelsen den 27. januar 2015. På etiketten står bl.a. følgende:

”ADVARSEL:

Brugsanvisningen skal følges for ikke at bringe menneskers sundhed og miljøet i fare (EUH401)

Mistænkt for at fremkalde kræft (H351)

Meget giftig for vandlevende organismer, med langvarige virkninger (H410)

Vær opmærksom på, at Arbejdstilsynet har regler for arbejde med og udsætte for plantebeskyttelsesmidler.

[...]

Må i kartofler ikke behandles senere end 40 dage før høst.

[...]

Produktmæssige begrænsninger

[...]

Der må ikke sås/plantes rødder og knolde, løg, stængelgrøntsager og kartofler før 120 dage efter anvendelse af Fenix. ”

2 Parternes synspunkter

2.1 [Klager]s synspunkter

[Klager] har anført, at den centrale påstand i artiklen om, at kartoffelavlere ikke bruger sprøjtemidler, der er potentielt kræftfremkaldende, er usand. Navnlig er følgende tekst problematisk:

”I artiklen kalder miljøjournalist [Klager] det for dybt problematisk at Kræftens Bekæmpelse modtager penge fra konventionelle kartoffelavlere, der bruger sprøjtemidler, og han får støtte af professor i mikrobiologi [Person A], som begrundet det med at kartoffelavlerne bruger midler, der er »potentielt kræftfremkaldende.«

»Selvfølgelig er de ikke det. Miljøstyrelsen godkender ikke pesticider, der er farlige for landmænd og forbrugere,« fastslår [Person B]. ”

Landbruget anvender en lang række sprøjtemidler, som Miljøstyrelsen har godkendt med en tydelig advarselmærkning og en tekst om, at sprøjtemidlet er ”*mistænkt for at fremkalde kræft*”. Dette gælder

eksempelvis insektmidlet Fenix. Dette har [Klager] dokumenteret over for såvel [Person B] og journalisten bag den påklagede artikel.

Endvidere har [Klager] i forbindelse med sin klage til Pressenævnet vedlagt den af Miljøstyrelsen godkendte etikette for ukrudtsmidlet Fenix, hvoraf det bl.a. fremgår, at midlet er *"mistænkt for at fremkalde kræft"*. Ifølge [Klager] har landbrugsavisen.dks journalist også selv indrømmet, at artiklen er urigtig i mailen af 26. oktober 2015 kl. 15.10, men journalisten har henvist til [Person B].

Landbrugsavisen har i denne sag ikke kontrolleret, om de fremsatte påstande var korrekte, men alene skrevet af efter en Facebook-kommentar fra [Person B], der ikke havde læst artiklen i Dagens Medicin, men alene refererede til sammendraget på dr.dk. I øvrigt refererer artiklen *"L&F: Artikel vildleder om kartofler og kræft"* kun til det korte sammendrag på dr.dk, og ikke til den fulde artikel bragt i Dagens Medicin.

At landbrugsavisen.dk den 30. oktober 2015 bringer artiklen *"Fakta om kartofler, pesticider og kræft"* viser, at avisen har indset, at man tidligere har bragt en usand historie om emnet.

Professor i mikrobiologi, [Person A], er korrekt anvendt som ekspertkilde i artiklen i Dagens Medicin. Han forholder sig alene til det generelle etiske problem i, at forskere modtager økonomisk støtte fra de producenter, hvis produkters farlighed man forsker i. Han udtaler sig således ikke om pesticider og kræft, som er uden for hans ekspertiseområde.

[Person B] er uegnet som kilde på Landbrugsavisen, da han er arbejdsgiver for avisens ansatte, herunder den skrivende journalist og redaktøren. Anvendelsen af nedladende udtryk som *"utiltalende"*, *"frækt"*, *"usandt"* og *"udansk"* er utvivlsomt fremsat med skadevoldende hensigt i forhold til klagers kunder og burde have været forelagt for [Klager] forud for offentliggørelsen af artiklen.

Som selvstændig freelance journalist er han sårbar forretningsmæssigt, når han angribes på et urigtigt grundlag, fordi arbejdsgivere gør sig sine overvejelser ved sådanne anklager. Det er derfor vigtigt for [Klager]s fremtidige troværdighed og økonomiske virksomhed, at disse anklager manes i jorden. Dette bør ske ved et genmæle.

Sagen er et spørgsmål om faktiske oplysninger, ikke om synspunkter. Derfor har [Klager] afvist at medvirke i et interview om emnet.

2.2 Landbrugsavisens synspunkter

Landbrugsavisen.dk har indledningsvis anført, at avisen på linje med andre netmedier bringer både egenproduceret indhold og citathistorier. Det forhold, denne sag handler om, starter med citathistorien *"Kritik af kartofler mod brystkræft"* den 23. oktober 2015 kl. 08.23. Artiklens rubrik refererer til [Klager]s synspunkter.

Landbrugsavisen.dk har anført, at artiklerne *"Kritik af kartofler mod brystkræft"* og *"L&F: Artikel vildleder om kartofler og kræft"* gengiver såvel [Klager]s som Landbrug & Fødevarers synspunkter og har efterfølgende med faglige kilder afdækket fakta i sagen. Der er ikke angivet usande oplysninger i artiklen *"L&F: Artikel vildleder om kartofler og kræft"*. Påstanden om det kræftfremkaldende er efterprøvet, og landbrugsavisen.dk kan dokumentere, at fareklassifikationerne på plantebeskyttelsesmidler er udelukkende til information til traktorførere.

Der var en journalistisk begrundelse for at benytte [Person B] som kilde, da han er talsmand for den branche, der angribes. Landbrugsavisen.dk valgte kun at citere [Person B] i artiklen *"L&F: Artikel*

vildleder om kartofler og kræft”, da [Klager] i artiklen kl. 08.23 havde fået god plads til at fremføre sine synspunkter. Det er almindelig journalistisk praksis at gengive synspunkter fra andre medier.

I artiklen gengives [Person B]s synspunkter ordret. Det var relevant at bringe citatet om, at der i [Klager]s artikel var anvendt en ekspertkilde på et område, der ikke faldt inden for kildens ekspertise. I øvrigt er [Klager]s artikel skrevet i et polemisk og følelsesladet sprog, hvorfor det ikke var ærekrænkende, at [Klager]s modpart også anvendte følelsesladede vendinger.

Landbrugsavisen.dk publicerede bl.a. som følge af [Klager]s henvendelser den 30. oktober artiklen *”Fakta om kartofler, pesticider og kræft”*, der indeholder relevant fakta for problemstillingen.

Det fremgår bl.a. af denne artikel, at der ikke er fundet rester af pesticider, der er rubriceret af Miljøstyrelsen som kræftfremkaldende, i danske kartofler i 2015. I 2014 registreredes ét fund, men det var langt under den tilladte grænseværdi. Bl.a. af den grund er det ikke nødvendigt at gøre yderligere for at dementere de påstande, der fremføres i artiklen *”L&F: Artikel vildleder om kartofler og kræft”* fra 23. oktober 2015.

Landbrugsavisen.dk tilbød [Klager] mulighed for replik, hvilket [Klager] kun med urimelige betingelser ville gå med til.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget: Hanne Schmidt, Inger Bach, Lene Sarup og John Meinert Jacobsen.

God presseskik

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er mediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives eller gengives, er korrekte. Kritik bør udvises over for nyhedskilderne, i særdeleshed når disses udsagn kan være farvet af personlig interesse eller skadevoldende hensigt. Oplysninger, som kan være skadelige, krænkende eller virke agtelsesforringende for nogen, skal efterprøves i særlig grad, inden de bringes, først og fremmest ved forelæggelse for den pågældende. Forelæggelse bør ske således, at der give den adspurgte rimelig tid til at svare, jf. punkterne A. 1-A. 3.

På baggrund af etiketten til pesticidet Fenix lægger Pressenævnet til grund, at ukrudtsmidlet Fenix kan være skadeligt for mennesker, herunder oplyses det på etiketten, at Fenix er mistænkt for at være kræftfremkaldende. Ved anvendelsen af pesticidet er der retningslinjer for anvendelsen, herunder dosering, tidspunkter og arbejdsforhold for sprøjteføreren mv.

Pressenævnet lægger videre til grund, at danske kartofler hverken i 2014 eller 2015 er testet positive for pesticider over den tilladte grænseværdi.

Anvendelse af [Person B] som kilde

Landbrugsavisen.dk er medlemsavis for Landbrug & Fødevarer, hvor [Person B] er direktør. Ifølge Landbrugsavisens oplysninger har [Person B] ingen ansættelsesmæssige beføjelser i forhold til journalisten eller redaktøren af landbrugsavisen.dk. Direktørens interesse som direktør for organisationen Landbrug & Fødevarer fremgår af artiklen.

Sådan som sagen foreligger oplyst, finder Pressenævnet herefter ikke grundlag for at kritisere, at [Person B] er anvendt som kilde i artiklen.

Kommentarerne i artiklen fra [Person B]

Den påklagede artikel *"L&F: Artikel vildleder om kartofler og kræft"* offentliggjort kl. 11.15 er skrevet i forlængelse af artiklen *"Kritik af kartofler mod brystkræft"* kl. 08.23, som omtaler [Klager]s artikel i Dagens Medicin. Den påklagede artikel – og de citerede synspunkter fra [Person B] – er skrevet som et modsvar til [Klager]s synspunkter i den første artikel.

Pressenævnet finder, at påstanden fra [Person B] om, at Miljøstyrelsen ikke godkender pesticider, der er farlige for landmænd og forbrugere, objektivt ikke er korrekt. Det må dog samtidig være klart for læseren, at Miljøstyrelsen godkender brugen af pesticider, der kan være farlige for mennesker, men at brugen godkendes under betingelser, der gør brugen forsvarlig. Nævnet finder herefter ikke tilstrækkeligt grundlag for at kritisere landbrugsavisen.dk for at gengive direktørens udtalelse.

Pressenævnet finder, at de synspunkter, der gengives i artiklen, herunder citatet *"hvor er det dybest set utiltalende og udansk"* er direktørens subjektive vurderinger, og nævnet udtaler ikke kritik af landbrugsavisen.dk for at videregive dem.

Kommentarerne i artiklen om brugen af [Person A] som kilde

På baggrund af artiklen i Dagens Medicin lægger Pressenævnet til grund, at professor i mikrobiologi, [Person A], blandt andet er citeret for, at det er en *"etisk udfordring for enhver forsker, hvis man tilbydes økonomisk støtte fra den type virksomheder, der står for de miljøpåvirkninger, forskningen skal afdække."* Professorens udtalelser vedrører således de etiske forhold i samarbejdet mellem Kræftens Bekæmpelse og Lammefjordens Grøntsagslaug, hvor sidstnævnte anvender pesticidet Fenix, der mistænkes for at være kræftfremkaldende.

I afsnittet *"Dårlig kilde"* kritiserer direktør for Landbrug & Fødevarer, [Person B], valget af professoren som kilde, da kilden ifølge direktøren for Landbrug & Fødevarer udtaler sig om *"pesticider og kræft, som ikke er inden for hans forskningsområde"*, som anført på landbrugsavisen.dk.

Uanset, at det måtte være klart for læseren, at direktøren for interesseorganisationen Landbrug & Fødevarer kan være farvet af organisationens interesse, finder Pressenævnet, at landbrugsavisen.dk har tilsidesat god presseskik ved at kritisere [Klager]s kildevalg og samtidig gengive udtalelsen fra professoren i en forkert sammenhæng. Kritikken af [Klager]s kildevalg og faglighed kan være krænkende for [Klager] som journalist. Nævnet udtaler kritik heraf og pålægger offentliggørelse af nævnets kritik.

Genmæle

Det følger af medieansvarslovens § 36, stk. 1, at en anmodning om genmæle i medierne over for oplysninger af faktisk karakter, som er egnet til at påføre nogen økonomisk eller anden skade af betydning, og som er blevet bragt i et medie, skal tages til følge, medmindre oplysningernes rigtighed er utvivlsom.

Under henvisning til det oven for anførte vedrørende [Person B]s udtalelser finder Pressenævnet, at der er tale om vurderinger eller oplysninger, der ikke er egnet til at påføre [Klager] skade af betydning. [Klager] er derfor ikke berettiget til at få bragt et genmæle.

I medfør af medieansvarslovens § 49 pålægger Pressenævnet herefter den ansvarshavende redaktør af landbrugsavisen.dk at offentliggøre følgende:

”[rubrik]

Pressenævnet kritiserer Landbrugsavisen

[underrubrik]

Landbrugsavisen.dk kritiserede en journalists valg af kilde og gengav samtidig kildens udtalelse i en forkert sammenhæng. Det kritiserer Pressenævnet.

[tekst]

Landbrugsavisen.dk bragte i oktober 2015 artiklen ”L&F: Artikel vildleder om kartofler og kræft”. Artiklen handlede om et samarbejde mellem Kræftens Bekæmpelse og Lammefjordens Grøntsagslaug.

I artiklen citerede landbrugsavisen.dk en artikel i Dagens Medicin. I artiklen i Dagens Medicin blev der stillet spørgsmålstejn ved, hvorvidt det var etisk korrekt, at Kræftens Bekæmpelse modtager økonomisk støtte fra Lammefjordens Grøntsagslaug.

Planteavlerne i grøntsagslavet sprøjter deres afgrøder med pesticider, der mistænkes for at være kræftfremkaldende.

I artiklen udtalte en professor, som er forskningsleder i klinisk mikrobiologi, at det var en etisk udfordring, hvis man som forsker tilbydes økonomisk støtte fra virksomheder, der står for de miljøpåvirkninger, som forskningen skal afdække.

I landbrugsavisen.dks artikel var det udtalt, at det ikke var seriøst at bruge ham som kilde til en historie om pesticider og kræft.

Pressenævnet kritiserer landbrugsavisen.dk for at gengive professorens udtalelse i en forkert sammenhæng, der samtidig opfattes som en kritik af journalisten bag artiklen i Dagens Medicin.

Pressenævnet udtaler derfor kritik af landbrugsavisen.dk for at have tilsidesat god presseskik ved at kritisere forskeren som kilde og samtidig gengive citaterne i en forkert sammenhæng.

Pressenævnet har pålagt os at bringe ovennævnte meddelelse. Hele kendelsen fra Pressenævnet kan læses på pressenaevnet.dk”

Offentliggørelse af nævnets kendelse skal ske snarest på de af mediets platforme, hvor den påklagede artikel har været bragt. Offentliggørelse skal ske som en selvstændig artikel, der prioriteres, f.eks. med placering på en forside i mindst et døgn efter kritikens offentliggørelse.

Endvidere skal denne artikel være offentligt tilgængelig som en selvstændig artikel i overensstemmelse med prioriteringen af den påklagede artikel, og i en periode svarende til den periode, hvor den påklagede artikel har været tilgængelig.

Endelig skal der oprettes et link med teksten ”Pressenævnet har udtalt kritik af artiklen” til nævnets kendelse ved starten af brødteksten i den påklagede artikel, hvis den fortsat er tilgængelig på hjemmesiden og ikke er ændret på de punkter, hvor nævnet har udtalt kritik.

Skrifttype og layout bør svare til den opsætning, der i øvrigt anvendes af mediet.

Afgjort den 23. februar 2016.